

Čís. 555.

Zákonným splništěm pro závazek přejímatele dluhu jest jeho bydliště.

(Rozh. ze dne 22. června 1920, R II 91/20.)

Na brněnském domě vázla dle smlouvy kupní ze dne 26. října 1919 pohledávka žalobkyně z nedoplatku tržové ceny. Původní dlužníci prodali dne 4. ledna 1919 dům žalovaným, bydlicím v Brně, kteří v kupní smlouvě převzali závazek zaplatiti žalobkyni dluh, zjištěný na domě. Ježto žalovaní po měnové rozluce platili úroky v měně rakouské, domáhala se žalobkyně placení jich v měně československé. Proce s n í s o u d p r v é s t o l i c e žalobu zamítl. D ů v o d y: Dle § 905 obč. zák. jest rozhodno pro otázku, v jakém druhu peněz se má plniti, místo plnění. Jest proto rozhodnouti spornou otázku, platí-li pro plnění úroků z hypotéky brněnské v tomto případě jako splniště plnění Vídeň či Brno. Žalobkyně tvrdí, že splništěm je Brno, a opírá to patrně o to, že žalovaní měli v čase, kdy kup 4. ledna 1919 uzavřeli, bydliště v Brně. Žalovaní oproti tomu namítají, že splništěm jest Vídeň, poněvadž zde v čase vzniku hypotéky a podání žaloby měla věřitelka, t. j. žalobkyně, své bydliště. Jisto jest, že ani kupní smlouva ze dne 26. října 1917 ani kupní smlouva ze dne 4. ledna 1919 neobsahují bližšího ustanovení o splništi pro úroky z hypotéky žalobkyně. Poněvadž pak nebylo prokázáno, že jest mezi stranami zvláštní úmluva o splništi, platí za splniště pro úroky ono místo, kde dlužník v čase vzniku kupní smlouvy měl své bydliště. Rozumí se tu bydliště původních dlužníků a kupní smlouva ze dne 26. října 1917. Tito bydleli v tomto čase ve Vídni a jest nad pochybnost, že pro ně vzhledem k předepsané úvaze zákonným splništěm byla Vídeň. Námitka žalovaných, že rozhodujícím pro splniště jest bydliště žalobkyně jako věřitelky, nemá v zákoně opory. Žalovaní se patrně vztahují k ustanovení § 905 odstavec druhý obč. zák. »Geldzahlungen hat der Schuldner atd.«, ale mylně. Ustanovení druhého odstavce § 905 obč. zák., dle § 100 III. nov. bylo převzato patrně z čl. 325 obch. zák., jehož druhý odstavec praví, že ustanovením prvního odstavce toho článku nemění se ničeho na zákonném splništi pro dlužníka (čl. 324 obch. zák.) a tím jest, schází-li jiné předpoklady, místo obchodního závodu dlužníka, neb jeho bydliště. Jest tedy patrné, že ustanovením odstavce druhého § 905 obč. zák. nemínil zákonodárce stanoviti zvláštní splniště pro placení peněz, nýbrž vyhověl spíše ustanovením tím panujícimu názoru, že dluhy peněžité jsou z pravidla dluhy donosnými (Bringschuld). Byla-li však splništěm úroků pro původní dlužníky hypotéky Vídeň, nemůže na tom měniti ničeho pozdější kupní smlouva ze dne 4. ledna 1919, kterou žalovaní převzali pohledávku žalobkyně k zaplacení a úrokování. Tímto právním jednáním nastalo převzetí dluhu ve smyslu §§ 1404, 1405 a 1408 obč. zák., to tím spíše, že věřitelka ku převzetí tomu dala mlčky souhlas tím, že od žalovaných po onom kupu přijímala úroky z pohledávky. Povinnosti přejímatelů dluhu — žalovaných — zůstaly oproti převzatému dluhu tytéž jako dřívějších dlužníků, kteří mohou proti věřitelce — žalobkyni — uplatniti ony námitky, které vyplývají z právního poměru této k dřívějším dlužníkům § 1407 obč. zák. Převzetím dluhu se ničeho nezměnilo pokud jde o splniště a platí jako takové i na dále Vídeň a plnili proto

žalovaní právem svou povinnost v rakouské měně. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a, — vyhradiv pravomoc — nařídil soudu první stolice, by řízení doplnil a věc znovu rozhodl. Po stránce právní uvedl v důvodech: Nelze přisvědčiti názoru soudu první stolice. Žalovaní přicházejí v úvahu pouze jako reální dlužníci, ježto nebylo nikým tvrzeno, že by byli vstoupili s žalobkyní ve smluvní poměr. Z toho, že ve smlouvě ze dne 4. ledna 1919 vůči prodatelům se zavázali zaplatiti žalobkyni pohledávku zjištěnou na koupeném domě, nelze ještě usuzovati, že by se byli stali osobními dlužníky žalobkyně. Převzetí dluhu se svolením věřitele ve smyslu § 1405 a 1408 obč. zák. tu nenastalo, neboť z toho, že žalobkyně přijímala od žalovaných úroky, nelze souditi, že ku převzetí dluhu svolila. Nemohou se proto vůči žalobkyni dovolávati smluvního splnění. Pro tento případ stanoví však zákon (§ 1420 a 905 obč. zák.), že dluh jest zaplatiti v bydlišti dlužníkově, což ostatně plyne z povahy a účelu právního jednání, v tomto případě tedy v Brně, a to dle § 6 zákona ze dne 10. dubna 1919 čís. 187 sb. z. a n. v korunách československých. To vyplývá též z další okolnosti, že zjištěná pohledávka jest vyjádřena v korunové měně, a není pochyby o tom, že v době zjištění bylo pomýšleno na korunu, jež platila v místě, kde jest zavazena nemovitost a v níž jsou vyjádřena též všechna předchozí a následující břemena.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Stížnost není v právu, napadajíc právní názor soudu odvolacího, že splněním jest v tomto případě Brno a že proto dle § 6 zákona ze dne 10. dubna 1919 čís. 187 sb. z. a n. žalovaní jsou povinni úrokovou pohledávku žalobkyně platiti ve měně československé. Důvody napadeného usnesení, pokud se vztahují ke vlastnosti dlužníků jako dlužníků hypotekárních, nevyhovují ovšem § 1408 (nov. III. § 185), dle něhož, převezme-li při prodeji nemovitosti nabyvatel zástavní právo na nemovitosti váznoucí, jest to v pochybnostech pokládati za převzetí dluhu dle § 1405 (ve znění novely § 182). Nelze proto souhlasiti s důsledky, jež napadené usnesení ze svého názoru vyvozuje. Nicméně však nutno dospěti i se stanoviska § 1408 ve znění novely k témuž výsledku. Účinky převzetí dluhu stanoví § 1407 (nov. § 184) v ten rozum, že »závazky přejímatele jsou se závazky dosavadního dlužníka ohledně převzatého dluhu právě tytéž«. Přejímatel ručí tedy z právního důvodu, z něhož povstal závazek dosavadního dlužníka, an ručí také za týchž podmínek ohledně času a splnění. Jak oběma nižšími stolicemi bylo zjištěno, neobsahovaly ani kupní smlouva ze dne 26. října 1917 ani ona ze dne 4. ledna 1919, v nichž převzetí hypotekárního dluhu jest projevono, o splnění žádného ustanovení. Při nedostatku úmluvy neměl tedy dle § 905 (1420) občanského zákona dlužník povinnosti plniti na jiném místě nežli v místě svého bydliště. Tento závazek zůstal převodem dluhu nezměněn, a jest tedy i pro nového dlužníka splněním zákonné splnění, to jest jeho bydliště, totiž dle smlouvy tržové ze dne 4. ledna 1919 a dle údajů žalobních v tom směru nepopřenných, Brno. Nesprávným jest závěr soudu první stolice, že pro nynějšího dlužníka platí splnění jeho předchůdce, jenž měl své bydliště ve Vídni, poněvadž nejde o splnění smluvní, nýbrž o splnění zákonné. Dle § 905 obč.

zák. jest splniště rozhodno pro měnu, v níž se má platiti, a právem tedy rozhod soud odvolací, že žalovaní mají platiti úroky ve měně československé.

Čís. 556.

Zavázal-li se manžel smírem při dobrovolném rozvodu manželství od stolu a lože platiti manželce určité výživné, může se manželka za změněných poměrů domáhati jeho zvýšení, třeba bylo smírem zvýšení vyloučeno. Zásady § 19 rozl. zák. jest použiti i, pokud jde o manžele rozvedené.

(Rozh. ze dne 22. června 1920, Rv II 82/20.)

Při dobrovolném rozvodu sporných stran uzavřen byl dne 27. dubna 1916 smír ve formě notářského spisu, jímž zavázal se manžel platiti manželce 120 K měsíčně. Ve smíru bylo pomýšleno též na snížení výživného, kdyby se poměry manželovy podstatně zhoršily. Napotom zlepšilo se však socialní postavení manželovo; manželka domáhala se zvýšení vyživovacích příspěvků, opírajíc nárok svůj najmě o § 91 obč. zák. Procesní soud první stolice žalobu zamítl v podstatě z těchto důvodů: V občanském zákoníku upraveno jest manželství jako poměr soukromoprávní. Povinnosti manželčiny obsahuje § 92 obč. zák., práva její jsou výtčena v § 91 obč. zák. Jest přirozeno, že za trvání manželství jest vůči dalekosáhlým závazkům manželčiny povinnost manželova rázu donucujícího. Dojde-li k rozvodu manželství, upravuje zákon vyživovací povinnost manželovu různým způsobem. Při rozvodu nedobrovolném stanoví § 1264 obč. zák. výslovně povinnost manželovu, vyživovati manželku, je-li bezvinnou, při obapolné vině přichází po případě v úvahu dvorský dekret ze dne 4. května 1841, čís. 531 sb. z. s. Je-li vinna rozvodem pouze manželka, nepřisluší jí nárok na výživu, z čehož dlužno vyvozovati, že při nedobrovolném rozvodu vyvěrá manželova povinnost ku výživě manželky z jeho zavinení, nikoliv však z toho, že by snad svazek manželský dále trval. Při dobrovolném rozvodu jest dle § 105 obč. zák. věcí manželů, by své majetkové poměry upravili, ujednání takové jest předpokladem, by mohl rozvod býti povolen. Zákonodárce ponechává manželům, by si upravili poměry vyživovací, vycházeje ze zásady, že manželství jest poměrem soukromoprávním, byť mu bylo přiznati jakýsi nádech veřejnoprávní. Ujednáním takovým jsou manželé vázáni jak ve svůj prospěch tak i ve svůj nepospěch. Na místo vyživovací povinnosti dle § 91 obč. zák. vstoupil tu závazek ze smíru, manžel jest sprostěn povinnosti, uložené mu § 91 obč. zák., předpokládajíc, že smír byl poctivě uzavřen a není snad neplatným z důvodu § 1385—1388 obč. zák. V případě, o nějž tu jde, nebylo nic takového zjištěno. Avšak i přes to, že výživné bylo ve smíru pevně ujednáno, mohla by manželka domáhati se zvýšení jeho, předpokládajíc, že by zjištěna byla vůle stran, že dlužno manželce zvýšiti výživné, změnily-li by se poměry. Než vůle tato zjištěna nebyla, jak vyplývá najmě z výpovědí právních zástupců účastněných při uzavření smíru, dle nichž naopak zvýšení bylo vyloučeno. Odvolací soud rozsudek potvrdil z týchž důvodů.